

Slovenski dom

Štev. 278

V Ljubljani, četrtek 7. decembra 1939

Leto IV

Italija za ustanovitev evropske protiboljševiške zveze

Prvi korak do tega bi bila vojaška zveza med Italijo in Madžarsko, ki naj bi za kralja dobila kakega italijanskega kneza.

Rim, 7. decembra. o. V rimskih političnih krogih se vztrajno širijo vesti o tem, da je treba pričakovati kmalu važnih sprememb v evropski politiki. Povod za te spremembe bo dalo nastopanje Italije, ki je trdno odločena, da se z vsemi silami ustavi vsakemu poskusu za širjenje boljševiškega političnega vpliva na Balkan.

Za ta svoj namen bo Italija ojačala stike z Madžarsko in najbrž z njo sklenila vojaško zvezo. Ni še znano, ali bi Italija v tem primeru poslala svoje čete na Madžarsko, gotovo pa je, da bo Madžarski nudila vso pomoč, da se utrdi in postane močan branik proti boljševiškem vdoru v Podonavje. Po nekaterih ugibanjih naj bi vso to neločljivo sodelovanje med Italijo in Madžarsko dobilo izraza v tem, da bi Madžarska ponudila kraljevo krono kakega člana italijanske kraljeve rodbine.

Ojačanje zvez med Italijo in Madžarsko naj bi bilo prvi korak do balkanske nevtralnostne zveze pod vodstvom Italije. Do te zveze pa ne more priti prej, preden ne bo Romunija uredila svojih odnosov z Bolgarijo in Madžarsko. Hkratu pa so nova prizadevanja Italije v zvezi s poskusi za ustanovitev evropskega protikomunističnega bloka.

Rim, 7. decembra. m. Italijanski časopisje se še vedno obirajo bavi z vdomor Sovjetske Rusije na Finsko. Še vedno izredno ostro napada Sovjetsko Rusijo zaradi tega njenega koraka. V svojih komentarjih zadnjih dogodkov na Finskem se italijanski listi zavzemajo za to, da se v Evropi ustanovi veliko in močno evropsko protikomunistično zvezo. V zvezi z ustanovitvijo tega bloka italijanski časopisje poudarja, da bi bilo treba najprej končati nekoriščno vojno na zahodu ter zbrati vse sile za obrambo evropske civilizacije. Posebno ostro italijanski listi nastopajo proti vsakemu ruskemu vmešavanju na Balkan.

Rim, 7. decembra. m. »Corriere Padano«, glasilo maršala Balba, objavlja daljši članek pod naslovom »Italija in Balkan«. V njem mimo drugega pravi: »Balkan, posebno pa še njegov zahodni del, teži po zgodovinskih in zemljepisnih zakonih k Italiji. To

priznavajo vsi in zato danes vsakdo, kdor želi pokončiti tudi z dejanji ne samo z besedami svoje prijateljsko stališče do italijanskih koristi, mora to upoštevati in ne ovirati Italije na tem odseku.

Dalje poudarja list, da ne bo mogoče ustanoviti balkanskega bloka pod italijanskim vodstvom vse dotlej, dokler bodo v Bukarešti tako nepopustljivi. Bukarešta bi morala najti pot za sporazum z Madžari. Če do tega ne bo prišlo, se utesnejo roditi v kratkem huda presenečenja. Tedaj bi pa bila brezuspešna vsaka želja po ohranitvi miru, ki jo zdaj kaže Italija. Ni izključeno, da bi se balkanski blok, res neodvisen, mogel ustanovi pod vodstvom Italije, toda ne za račun kake tretje države. Italija ima svoje koristi v Sredozemskem morju in na vzhodu v to morje. Njena politika si bo prizadevala, da z vsemi silami zavaruje življenjske interese Italije. Vse drugo je samo pripovedka.

Milan, 7. decembra. m. Tukašnje časopisje se obširno bavi s člankom, ki ga je objavil angleški časopis »Manchester Guardian«, v katerem pisec trdi, da je med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo popoln sporazum za izvedbo skupnega operacijskega načrta za delitev Evrope in da bo zaradi tega sovjetska akcija ostala omejena samo na Baltik, dočim ne bodo Sovjeti naredili nobenega odločnega in končnega koraka na evropskem jugu in jugovzhodu, to pa zato, da bi se izognili nevarnosti, ki jim preti, ker bi s tem izžvali Italijo. Ta pa bi povzročila motnje, ki bi utegnile biti v škodo Nemčiji. »Messaggero« pravi tudi, da so italijanske koristi v južnovzhodni Evropi jasne in to že vsi upoštevajo. Zato bi bil za splošno stanje škodljiv tudi vsak poskus drugih držav, da bi okrepile svoj vpliv v južnovzhodni Evropi. Verujejo, da je o tem Nemčija prepričana bolj kot kdorkoli drugi. O ostalem je pa to pokazala tudi nemška politika, ki spoštuje ozemeljsko nedotakljivost Madžarske in se v tem strinja z italijansko politiko, ki gre za tem, da se urede ustale odnošaji v Podonavju in na Balkanu.

Finci so zavrlili rdečo ofenzivo v Kareliji

Finska letala so uničila Terijoki, zavetiliče vsiljene boljševiške vlade - Sovjetska letala so potopila dve ladji finskih beguncev

Helsinki, 7. dec. m. Reuter poroča: Na Kareliji ožini divjajo hudi boji med 80.000 sovjetskimi vojaki in 40.000 Finci. Finska ima zdaj pod orožjem vsega skupaj pol milijona vojakov. Med sovjetskimi oddelki, ki se bore s Finci, je tudi nekaj ruskih komisarjev, ki so se borili že leta 1917, ko je general Mannerheim uničil boljševiško vojsko in priboril Finski svobodo.

Z boljševiške poročajo, da so boljševiške čete slabo oborožene in slabo oblečene. Rdeči vojaki imajo gumijaste čevlje, ki so zelo neprimerni za dolge pohode. Finci se dobro zavedajo, da je sovjetska vojska slabo oskrbljena, in da tudi nima na razpolago dovolj šotorov. Zaradi tega Finci, brž ko zapuste kak del svojega ozemlja, uničijo in požgo vse vasi, da se ne bi mogli z njimi sovjetski oddelki kaj okoristiti. V hiše pa, ki jih ne zažgo, nastavlajo vse polno min, ki eksplodirajo brž ko kdo poskuša odpreti vrata.

V prvih bojih med finskimi in sovjetskimi letali, so Finci izgubili svojega najboljšega letalca, poročnik Melino.

Doslej je na Finsko prišlo 3000 švedskih prostovoljcev, v kratkem pa pričakujejo novih oddelkov iz Švedske in Norveške.

Pri večeršnjih bojih na Karelijski ožini so prvič nastopili tudi finski oklopni avtomobili, osem po številu. Ti so uničili deset sovjetskih tankov. Vsega skupaj je bilo do zdaj uničenih 80 sovjetskih tankov.

Dve finski ladji, ki sta z begunci odpuli iz Helsinkija na sever, nista prišli na cilj. Napadla so jih sovjetska letala in jih potopila z ženskami in otroci vred.

Vsi napadi med večeršnjo ofenzivo v Kareliji so bili odbiti, boljševiške čete niso nikjer mogle priti niti v neposredno bližino Mannerheimove črte, kaj šele, da bi jo bile kje predrle. Ruska ofenziva je bila dejansko ustavljena.

Mesto Petsama na severu je še vedno v finskih rokah, čeprav ga naskakujejo vedno močnejše sovjetske čete.

Sovjetsko vrhovno poveljstvo se v svojih večeršnjih in današnjih poročilih omejuje na to, da zanikuje finska poročila o napadu na Murmansk in o sovjetskih izgubah.

Včeraj so finska letala napadla »prestolnico« komunistične vlade, katero so rdeče tolpe privleklo s seboj iz Rusije. Napad je bil tako silovit, da je rdeča vlada Terijoki izpraznila in pobegnila nazaj na rusko ozemlje. Če bi bila sovjetska vlada dosledna, bi morala zdaj odločiti priznanje vladi, ki ni več na finskem ozemlju.

Na bojišču Kareliji napada sovjetska sedma armada pod poveljstvom generala Merežkova.

Včeraj so Finci s puškami zbili neko sovjetsko letalo v severnem delu Ladoškega jezera.

Bern, 7. decembra. »Basler National Zeitung« je dobila od svojega dopisnika iz Helsinkija tale dopis:

Vsi, ki so videli Fince na fronti, soglasno izjavljajo, da so Finci odlični vojaki in da imajo nenavadno sposobno vrhovno poveljstvo. Sovjetski poskus, da bi s tanki zmedli Fince, se je popolnoma izjalovil. Posebno hvalijo ponovno zavzetje Petsama, ker so finski oddelki morali v eni sami noči marširati 130 km daleč ter jim je to omogočilo, da so Ruse presenetili in jih v boju na nož potisnili nazaj in jih premagali.

Kopenhagen, 7. decembra. o. Finski bombardirerji so se spet podali na bombardiranje sovjetskih letalskih oporišč. Tako so danes zjutraj odleteli do Estonije in bombardirali sovjetsko letalsko oporišče v luki Baltiski ter vse hangarje zažgali. Ni še znano, če so v teh hangarjih bila tudi letala. Dopisnik »National Tidende« poroča, da so finska letala z uspehom bombardirala sovjetske čete na več mestih. Več sovjetskih letal je bilo sestreljenih.

Finci ruskemu narodu

London, 7. dec. AA. Reuter: Finski radio je snoči objavil okle na rusko prebivalstvo. V okleju pravi, da si finski narod ne želi vojne s Sovjetsko Rusijo. Finci so miren narod in edina njihova želja je, živeti v miru s svojimi sosedi. Vaši očetje vam lahko pripovedujejo o junaških naporih finskega naroda in o bojih, ki so jih bili stoletja in stoletja zoper tirane. Ta vojna vam ne bo prinesla slave.

Protiletalske baterije v finskem olimpijskem stadionu

Helsinki, 7. dec. Reuter poroča: Olimpijski stadion v Helsinkih, kjer bi morale biti prihodnje leto olimpijske tekme, zdaj uporabljajo v obrambne namene. V njem so postavili številne protiletalske baterije, ki so že do zdaj dosegle več lepih uspehov ter sestrelile precej sovjetskih letal.

Sloviti francoski učenjak — zdravnik dr. Carell, pisec slovite knjige »Nepoznani človek«, je imel v Parizu včeraj predavanje o tem, kako gleda znanstvenih svet na sedanjo vojno. Na predavanju je dejal, da Anglija in Francija v sedanjo vojno branita evropsko omiko.

Vesti 7. decembra

Vrhovni voditelj nemške policije Himmler je izdal uredbi o ustanovitvi obsežne policijske rezerve, ki bo opravljala varnostno službo v notranjosti. Povečanje števila policijskih oddelkov je bilo potrebno zaradi vojne.

Odgovornost nekaterih evropskih vlad za to, kar se dogaja v severni Evropi, je ogromna. Posledice za njihove spore nosijo male države, ki jih požira boljševiški imperializem, piše ugledni milanski dnevnik »Popolo del Italia«.

Javne zbirke za pomoč Finski v boju proti boljševikom so se začele po vsej Ameriki.

Anglija bo svoje stališče do sovjetskega napada na Finsko povedala na seji Zveze narodov, kjer bo angleško vlado zastopal državni podtajnik v zunanjem ministertvu Buttler.

Nemško uradno poročilo pravi, da je bilo doslej potopljenih za 480.000 ton angleških ladij. Angleški uradni podatki pa vedo povedati o tem, da je bilo do 2. decembra potopljenih 321.000 ton trgovskih in 73.000 ton bojnih ladij.

Poveljnik nemške pomorske sile admiral Raeder je včeraj obiskal nemško vojno ladjeve v Wilhelmshafenu.

Angleški mornariški minister Churchill je včeraj imel v poslanski zbornici velik govor o vojni na morju in dejal, da je vojna z minami za vse čase zvezana s Hitlerjevim imenom. Neuspešnost nemške podmorniške vojne dokazuje dejstvo, da si podmornice upajo napadati samo še nevarne ladje.

Nemčija je sklenila zlomiti britansko oblast na svetu, zato ne bo nikdar sprejela angleških mirovnihih pogojev, odgovarjajo nemški listi angleškemu zunanjemu ministru Halifaxu na njegov zadnji govor.

Italijanski ministrski predsednik Mussolini je sprejel včeraj voditelja nemške delovne fronte dr. Leya in se z njim nad uro dolgo razgovarjal. Govore, da je posvet veljal novi mirovni akciji, ki naj bi jo na prošnjo Nemčije začela Italija.

Osrednje tajništvo Kominterne za boljševiško propagando v vsej Evropi je bilo ustanovljeno v Stockholmu, kamor so prifežali agenti Kominterne iz raznih držav, kjer je komunistična stranka prepovedana.

Vsi švedski listi so včeraj prinesli oklece za pomoč Finski. Oklece so podpisale ugledne osebnosti iz političnega, vojaškega, kulturnega in cerkvenega življenja. Okleci zahtevajo, naj Švedi z vsemi silami pomagajo Finski.

Angleške vojne ladje so v južnem Atlantskem morju zajele 8000 tonski nemški parnik »Usukuma«.

Jutri bodo Nemci izročili prometni prekop Adolfa Hitlerja, katerega so delali 6 let, ki tvori zvezo med Gornjo Šlezijo in Odro.

Gospodarska pogajanja med Francijo, Belgijo in Holandijo ugodno napredujejo in bodo v kratkem podpisane nove pogodbe.

Jugoslovanski parnik »Drava« (3500 ton) je iz srednjeameriških voda poslal snoči klic na pomoč. Iz neznanega razloga je vdrila voda v ladjo. Parniku na pomoč prihajala holandska ladja »Flora«.

Ameriški poslanik v Londonu Kennedy je včeraj z letalom odpotoval v Ameriko in bil takoj sprejet pri predsedniku Rooseveltu, da mu poroča o položaju v Evropi.

Ren je meja Anglije in Francije proti Nemčiji. Francoska meja na Renu mora biti vojni cilj obeh držav — v tem smislu pišejo zadnje čase angleški in francoski listi.

Ameriški poslanik v Moskvi je po nalogu svoje vlade resno opozoril Sovjete, da bo Amerika izvajala najstrožje posledice, če bi pri sovjetskih napadih na Finsko trpelo imetje ali življenje ameriških državljanov.

Večina južnoameriških držav bo pri Zvezi narodov zahtevala, naj boljševike izključijo iz Zveze.

Za izključitev boljševikov iz ZN

Zeneva, 7. decembra. m. Pri Zvezi narodov trdijo, da nevarne države morebiti ne bodo zavzele čisto odklonilnega stališča proti Sovjetski Rusiji, ker bi tak korak mogel imeti neprijetne posledice ter morebitno ustvariti diplomatskih odnošajev, ki jih ima večina teh nevtralnih držav s Sovjetsko Rusijo. Tudi naglašajo, da Združene ameriške države, ki so tako daleč od Rusije, še niso sklenile pretrgati diplomatskih odnošajev s Sovjetsko Rusijo, da Belgija ne bo privolila, da bi njen zastopnik vodil seje Zveze narodov. V tem primeru bi predsedniško mesto prevzel zastopnik Bolivije. Največje zanimanje vlada v Zenevi za to, kakšno stališče bodo zavzele Anglija, Francija in Združene države. Po nepotrjenih vesteh sta London in Pariz baje pripravljena sprejeti predlog, ki ga je stavila Argentina, da bi Sovjetsko Rusijo izključili iz Zveze narodov.

Razprava o novih političnih zakonih

Belgrad, 7. decembra. m. Na snočni seji vlade, ki ji je predsedoval ministrski predsednik Dragiša Cvetković, so začeli razpravljati o politični zakonodaji, ki jo je vlada napovedala o svojem nastopu zaradi demokratizacije naših notranje političnih razmer. Kakor je večina ministrov častnikarjem izjavila, na snočni vladni seji razprava o načrtu volivnega zakona še ni bila končana ter se bo nadaljevala na prihodnji seji v začetku drugega tedna.

Doslej »Jugoslovanska akademija« - postej »Hrvatska akademija«

Zagreb, 7. decembra. m. Na včerajšnjem sestanku izredne skupščine Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti je bilo soglasno sklenjeno, da se ime te Akademije spremeni v »Hrvatska akademija znanosti in umetnosti«. Sklep obetnega zbora bo odbor Akademije poslal banu hrvaške banovine, ki do volitev in sestanka hrvaškega sabora opraviha posle tega sabora.

Pomoč Amerike in Evrope za Finsko iz Nemčije, Anglije, Italije in Balkana prihaja orožje, iz Amerike denar

Helsinki, 7. dec. t. »United Press« poroča, da so zadnje čase dobili Finci veliko pušk iz Nemčije. So to večidel puške nekdanje češkoslovaške armade. Nemčija je izjavila, da je sedaj pripravljena poslati še puške novejših vrst. Tudi iz Italije pričakujejo večje število letal. Prišlo jih je že 50, pride jih še nadaljnjih 50. Pričakujejo pa, da jih bo mogla Italija dobaviti še nekaj sto. Tudi Anglija in iz nekaterih balkanskih držav je bilo poslano orožje na Finsko.

Italijanski odločujoči krogi izjavljajo, da so vsa italijanska letala, ki so prišla na Finsko, nabavljena v Italiji od finske vlade. Ni res, da bi Italija sama od sebe pošiljala na stotine letal na Finsko. Vse, kar je prišlo tja in bo še prišlo, je bilo kupljeno in plačano.

Newyork, 7. dec. o. Predsednik Roosevelt je poslal predsedniku finske republike ob večeršnjem državnem prazniku dolgo brzojavko, v kateri izraža občudovanje finskemu narodu in simpatije vse Amerike zanj.

Včeraj so iz Združenih držav odposlali prvo denarno pomoč za Finsko. V kratkem bo poslanih nadaljnjih milijon dolarjev, ki so jih nabrali po raznih ameriških mestih. Ameriški Rdeči križ pripravlja velike podpore v denarju in v zdravniških potrebščinah.

Predsednik Roosevelt bo predlagal zbornici, naj Amerika vrne Finski vse obroke, ki jih je plačala doslej na račun vojnih dolgov. Teh obrov je okrog 20. S tem hoče Roosevelt dati Finski dejansko pomoč v sedanjem boju, hkratu pa ustreči vedno hujšemu pritisku javnosti, ki enoglasno zahteva ustavitev trgovinskih odnošajev s Sovjetsko Rusijo. V tej zahtevi so složne vse ameriške politične stranke, ki zahtevajo tudi takojšen razpust komunistične stranke v Ameriki in aretacijo vseh moskovskih agitatorjev.

London, 7. decembra. Angleška vlada je sklenila takoj poslati 20 bojnih letal na Finsko. Pripravljena je Finsko zalagati s potrebnim vojnim materialom.

Sovjetske bojne sile za boj proti Finski

Pol milijona mož, 1000 tankov, 500 letal - ter silna nemarnost v vodstvu in organizaciji

Stockholm, 7. decembra. o. List »Aftonbladet« poroča iz Moskve, da je poveljstvo sovjetske vojske zbralo za boj proti Finski vsega skupaj pol milijona vojakov s tisoč tanki in 500 letali. Rdeče poveljstvo je odločeno, da ne bo štedilo z ljudmi in z materialom, da čimprej doseže svoj cilj: uničenje svobodne finske države. Kaže pa, da spričo finske pripravljenosti, junaštva finske vojske, vremenskih razmer in svojevrstnega ozemlja ta naloga ne bo posebno lahka. V dosedanjih bojih je bilo vsega skupaj ranjenih, ubitih in ujetih 20.000 sovjetskih vojakov. Finsko vrhovno poveljstvo pa nasprotno silno priznava ljudem in jih ne mara po nepotrebnem žrtvovati, zaradi tega so se Finci tudi unaknili s položajem pred Mannerheimovo črto, katero bi bili z žrtvami lahko držali.

Švedski list poroča dalje, da je sovjetsko vojno brodovje skušalo nastopiti na morju in na Ladoškem jezeru, da se je pa izkazalo, da so boljševiški mornarji zelo neizkušeni, da ne poznajo morja in obale, da uporabljajo zemljevide in globinske karte še iz časa carske Rusije. Sploh se v vsem ruskem vojaškem vodstvu kaže pomanjkanje strokovnjakov, silna nemarnost, slaba organizacija, nepraviljenost, skratka značilna komunistična površnost, ki se je ves čas izživljala samo v besedičenju in v politiki. Rdeča vojska ob svojem prvem resnem nastopu dan za dnem izgublja sijaj bajke, ki ga je po svetu razpletla okoli nje propaganda o »armadi delavcev in kmetov, ki bo osvobodila male narode«.

Turčija zbira vojsko ob ruski meji

Carigrad, 7. decembra. o. Turški zunanji minister je imel včeraj dolg sestanek z romunskim poslanikom. Predmet sestanka ni znan.

Predsednik turške republike bo jutri odpotoval v Erserum na meji med Turčijo in Sovjetsko Rusijo. Govore, da bo predsednik pregledal vojaške oddelke, ki jih je Turčija v precejšnji množini zbrala vzdolž ruske meje. Čemu je to storila, ni znano.

Umor nemškega diplomata v New Yorku

Newyork, 7. decembra. m. Tajnika nemškega konzulata Walterja Engelberta so našli mrtvega na stanovanju v Brooklinu. Zdi se, da je nemški diplomat postal žrtev zločina. Policija je sporočila, da je našla njegovo truplo vse okrvavljeno. Takoj je uvedla preiskavo, kakor hitro je dobila od nemškega konzulata obvestilo, da Engelbert ni prišel v urad ter da tudi telefonično niso mogli prikliti.

Hude grožnje proti Romuniji in Turčiji je prineslo glasilo Kominterne v zadnji številki. Romuniji svetuje »Kominternu«, naj takoj sklene nenapadljivo pogodbo z Rusijo ter se odreče samostojnosti po zgledu baltičskih držav. Turčiji pa očita, da hoče »Balkan spraviti v vojno proti Nemčiji«.

Anton Foerster: „Gorenjski slavček“

Redko katero delo je naše operno občinstvo sprejelo s tako toplimi simpatijami in tolikšnim priznanjem kakor Foersterjeva »Gorenjska slavčica« v sedanjih izvedbi. Že ko v začetku se ogreje duhovi in potem se odobravanje stopnjuje do konca, ko se svet razide res zadovoljen in se enkrat utrjen v prepričanju, da se v naše operno gledališče zdaj splača hoditi, saj predstava za predstavo izpričuje, da ensemble pod sedanjim upravo dela z resnično voljo, z veliko poštovanostjo in s plemenito tovariško ustrežljivostjo ter ubranostjo. Uspehi ob tem za resno, vneto delo tako pripravnem ozračju seveda ne morejo izostati, dobre predstave so milnik v razvoju in napredku ter najboljše vaba za občinstvo.

Dirigent Neffat in režiser Zupan sta pripravila Foersterjevo »Gorenjska slavčica« kakor ga je bil predelal avtor z libretistko L. Pesjakovo po krstni predstavi svojega dela in kakor sta ga po vojni predelala z velikim utorom za stil originalnega dela režiser Jože Šest in prof. Jeraj. Ta »Gorenjski slavček« se je občinstvu močno priljubil, vse drugače kakor dobro mišljeni, pa tvegani, prebujno zasnovani poskus M. Polića, čigar predelava je med občinstvom dobila šegavi naziv »Primorski slavček«.

Foersterjev »Gorenjski slavček« je izredno prikupno, pristržno in domače učinkujoče delo. Avtor ni delal z velikimi sredstvi, pa je vendar dosegel, da se bo dojem njegovega dela začetno poslušalec in gledalec kot prijetno in pomembno doživljajo, ki si ga bodo hodili radi osvježevati vselej, kadar se bo za to spet ponudila prilika. Melodična glasba, fletna sentimentalna zgodba, preprosta sicer, pa mična, resnično domači koristi gorenjske vasi, zabavne in hudomušne domisljice, ki godijo slovenskemu smislu za dovip, vložitve novjših narodnih in ponarodnih pesmi ter učinkoviti zbori bodo vselej osvajali občinstvo. Konec krajev je »Gorenjska slavčica« napisal Čeh, učinkuje pa tako lepo naše, pristržno in in-

3000 otrok bi bilo v Mariboru navezanih na javno pomoč v slučaju vojne

Tudi v Mariboru so se osnovali krajevni odbor Jugosl. unije za zaščito otrok. Te dni je imel ta odbor svojo prvo sejo, katere se je udeležil tudi delegat banovinskega odbora g. Jagodič iz Ljubljane, ki je imel zelo zanimivo predavanje. Sejo je vodil predsednik mariborskega krajevnega odbora zdravnik dr. Pihlar, udeležili so se pa delegati vseh 25 članjenih mariborskih organizacij in društvo ter predstavniki oblasti. Predsednik dr. Pihlar, ki je za uvod orisal naloge krajevnega odbora v teh časih, zlasti pa še za slučaj vojne ter naglašal, da je delo odbora v Mariboru zelo olajšano, ker imamo mladinsko zaščito v mestu naravnost vzorno organizirano. Potem je podal zanimiv prikaz dosedanjega dela, ki ga je krajevni odbor JU za zaščito otrok v Mariboru že izvršil. Iz teh podatkov posnemamo sledeče podrobnosti, ki bodo zanimala tudi širšo javnost:

Prva naloga krajevnega odbora je bila, dobiti jasno sliko, koliko otrok v Mariboru pod 16. letom starosti bi moral odbor v slučaju potrebe oskrbeti. V ta namen se je izvršil v Mariboru popis vseh otrok. Vse družine so dobile posebne popisne pole, v katere so vnesle vse potrebne podatke, ki so se potem v pisarni mestnega socialnega urada, ki vodi vse te posle, pregledali ter zbrali. Najprej se je izvršil popis vseh otrok po zavodih, ki se nahajajo v Mariboru. Ti zavodi so Mestni mladinski dom, Banovinski dečji dom itd. V vseh teh otroških ustanovah je sedaj v Mariboru 420 otrok, od tega jih je 109, ki so v slučaju vojne popolnoma navezani na javno pomoč, za druge pa bi skrbeli njegovi starši in hranitelji. Pred splošnim popisom otrok pa je odbor mariborskega odbora na posebnih sestankih primerno poučil, da so potem pri popisovanju odpadle vse sicer ob takih prilikah običajne razburilive govore in novice. Roditeljski sestanki so bili v ta namen na vseh mariborskih šolah za starše šolarjev, ki zahajajo v dotične šole. Takih sestankov je bilo 21 in za vse so bila primerna predavanja. Za starše otrok, ki še niso šolobvezni, pa je sklicala mestna občina poseben sestanek v dvorani Ljudske univerze. Sestanek je bil rekordno obiskan, kar dokazuje, da imajo Mariborčani za delo odbora veliko razumevanje ter se zanj živo zanimajo. Sledeči popis je potem pokazal, da se nahaja v Mariboru 3182 družin, ki imajo otroke v starosti pod 16 let. Te družine imajo vsega skupaj 5000 otrok. Za javno pomoč v slučaju vojne pride v poštev okoli 2000 družin s 3000 otroci.

Podrobne posle za zaščito otrok vodi v okviru krajevnega odbora poseben pododbor, kateremu predseduje načelnik mestnega soc.-polit. urada g. Brandner, tajnik je uradni mestne občine Hammeršek, odborniki pa so kanonik dr. Zagar, vodja banovinskega Dečjega doma Womer, ravatelj deške meščanske šole prof. Fink in Kutin.

timno slovensko, da mora človek nehoti pozabiti na to dejstvo.

Za sedanjost, izredno prijetno in mikavno izvedbo imata največ zaslug režiser D. Zupan in dirigent Neffat, ki sta delo oživljala z veliko ljubeznijo in sprtnostjo. Zupan je mesta, ki bi se bila utelešila iztekati v solzavost, pregrnil z dobrimi, krepkimi in neprisiljenimi komičnimi domisljicami, ne da bi kjerkoli pretiraval; Neffat pa je svoje ljudi čvrsto pritegnil k delu ter okestrski part izpeljal lahkotno, sveže in v lepi koordinaciji s potekom odskih dogodkov. Nemajhne služe in seveda delo pa je imel prav gotovo tudi mladi zboriski dirigent g. R. Simoniti, ki je snoti dokazal, da je operni zbor lahko imeniten pevski korpus, če ga vodi človek, ki ve, kaj hoče, in ki svoj posel pozna.

»Gorenjski slavček« po obsebnosti partije prav gotovo nima izrazite glavne vloge. Ne Minka, ne Franjo, ne Chansonette si ne morejo lastiti izključnega prvenstva. Še največja je prav za prav partija Franja. »Slavček«, Minko, je pela s svojim, ne močnim, zato pa zvoničnim in velike izraznosti sposobnim organom Ribičeva, ki je postavila tako igralsko kakor pevsko prav gotovo najosmernejše izdelani lik med nosilci važnejših vlog. Franja je podal Francel, ki se mu zdaj močno in zelo pozitivno pozna italijanska pevška šola — le izgovarjavo bo moral še izpopolniti. Njegov organ je prirodno silovit in efektan, dasi barva glasu sama na prvi mah ni simpatična. Pevsko je ustvaril imenitnega, mladostno vnetega in čvrstega Franja, njegova igralska kreacija pa je začuda cepljena od pevške, namesto da bi bila z njo zlita v eno; dokaj je površna in ležerna. Chansonetteja je podala nova moč I. Anžlovar, igralsko kar zadovoljivo, zdelo pa se je, da pevec občutno niža in da mu pohaja sapa. To slednje dvojice bi se dalo morda pripisati tudi tremi? Šeasom bo prav gotovo premagal težave, ker je videti nadarjen. Vlogo Majde je občuteno s svojim temno barvanim glasom odpela Spanova, Drobni glasek in prikupna igra Ribičeva sta dali fletno Ninon, Dolničarjev Lovro je ustrezal pevsko, igralsko je bil (prav za prav oboja s Francelom) nekoliko »koščen« v prvih scenah I. dej. Imenitni oskrbnik Strukelj je bil Zupan, izvirna, od silne smešna in prikupna figura Saneinov Rajdelj, prav v redu pa tudi Orlov krčmar. Tudi vsi ostali so bili svojim zahtevam kos v polni meri. Tu pa tam bo zlasti v skupinah treba še nekoliko obteati nekatere »lesenosti« in predstava bo taka, da se bo opera z njo postavila tako kakor z malo-katero!

Prijetna, domača je bila scena inž. Franza, imenitni so bili svetlobni učinki, zlasti v II. dej. »Gorenjski slavček« v resnici zasluži najlepšega obiskal!

Ljubljana od včera do danes

December je mesec praznikov in praznovanja. Že prvi njegov dan slavimo praznik našega zedinjenja. Rudarji imajo četrtega svoj veliki dan, petega je Miklavžev večer, šestega Miklavžev dan, osmega je praznik — potem prideta še nedelji — in že so tu božični prazniki! Zadnji dan leta, Silvester, pa je spet neke vrste praznik, saj ves svet praznuje njegov večer, se poslavlja od starega leta in pričakuje novega.

Miklavž je srečno za nami. Dežja nam je prinesel in puščbo lep kup. Tudi danes še nič ne kaže na boljše, čeprav je bil zjutraj mraz občutnejši kakor navadno. Dežja je padlo kar precej — toliko, da je ponekod že spet narahlo zagrozila povodenj.

„Stante“ so za lep čas podrli

Na Kongresnem trgu je dvakrat na leto prav živo, takrat, ko je Miklavžev semenj, in dober teden pred božičem. Za Miklavža se zbere prodajalci in postavijo svoje »stante«, kjer prodajajo tisto drobnarijo, ki so je otroci tako veseli, piškote, sladkorčke, igrače, rožice, fige in druge dobrote. Tam nastane vrvež kakor v Babilonu, zlasti mnogo pa je mladine, posebno ob času, ko poneha šola. Gor in dol se preganja med »stancami«, ogleduje, pogovarja, nagaja in kar ne more domov. Prihajajo seveda tudi odrasli, zlasti zadnja dva dneva pred praznikom sv. Miklavža.

Praznik je zdaj v kraju, včeraj popoldne so podrli še zadnje »stancice«, do prihodnjega Miklavževega tedna — če ga bomo lepo dočakali v miru in vsaj v takih razmerah, kakršne so bile dozdaj.

Cez prav kratak čas pa bo Kongresni trg spet oživel. Iz okoliških krajev bodo kmetje pripeljali velike vozove zelenih smrek in smrečic. Pravi smrekov gaj bo postal ta kamnitni, resni trg. In spet bo oživel. Meščani bodo hodili

Filmi

»Juarez« (Matica). Vsako leto dobimo povprečno po en film, v katerem igra glavno vlogo Paul Muni. Toda ti filmi pomenijo celo pri nas, kjer je filmski okus še zelo neobogaten, zgodetek. Tisto, kar daje tem filmom — od »Pasteurja«, »Vesti človeštva«, »Dobre zemlje« do »Juareza« — silo, je Paul Muni sam, filmski igralec najširšega zamaha, človek globokih in do zadnje črte zapokroženih stvaritev, umetnik s platna, ob katerem pri vsakem gibu želimo, da bi ga mogli videti v živem gledališču. Njegove igralske stvaritve po prepričevalni sili, pristni igri, človeškem in idejnem ognju, ki žari iz njih, nimajo v filmskem svetu Amerike in Evrope primere. Z Muni-jevimi filmi je družba Warner Bros stopila na čelo ameriškega filma: uspeh, kakršnega ni moči zapisati o nobenem drugem igralcu.

Po zunanji snovitosti in po idejni širini je »Juarez« največje in najbolj osvojevalno Munijevo delo njegovega režiserja Williama Dieterlea. »Juarez« je po zgodovinski vsebini politična in človeška žaloigra Maksimilijana Habsburškega, idealista, ki zaradi idealizma ni dobil prestola in so ga francoska politična teženja vsilila Mehiki in ga s tem poslala v žaloigro. Ta je morala priti, ker je Maksimilijanu stal nasproti drugi idealist. Juarez, polindijanski predsednik mehiške republike, strasten demokrat in bojevnik za svobodo izkoriščenega ljudstva, menda prvi in zadnji nepodkupljeni in neprodani predsednik te žalostne republike. Kot človeka, kot jasna značaja, kot idealista in prijatelja ljudstva ju ne loči nič, o čemer najbolj priča priznanje, ki ga dajeja drug drugemu glede tega in kar pretresljivo potrdi zaključni prizor v filmu, ko pride Juarez h krsti ustreljenega kronanega tekmeča prosit odpuščanja. Toda brezno med njima tvorijo načela, po katerih hočeta svoj vzor v Mehiki ostvariti, razen tega pa še dejstvo, da je Maksimilijan tuje. To ju žene v boj, v katerem mora eden pasti. To idejno nasprotje je ponazorjeno z ogromno množico dramskih slik, v katerih se človeške, osebene in politične vrline bijejo, združujejo in križajo. V boju obeh idej, ki jih ponazarjata Maksimilijan in Juarez, je vpletena pretresljiva, žalostna in odpovedi polna ljubezen Maksimilijanove žene Charlotte, ljubezen, ki je Maksimilijanu zadnja tolažba, njo pa prižene v blaznost, ko spodlete zadnje nade za možovo rešitev.

Velika ideja, ki gori iz nasičenih, razgibanih in pogosto čudovitih slik dejanja, je misel o tem, da je pravica do samoodločanja v svojih rečeh, — demokracija, kakor pravi temu Juarez —, najsvetejša, kar more kateri narod imeti. Juarez gre za to idejo v boj, doživlja idealstva od prijateljev in od ljudstva, ki je vse prej kakor zrelo za demokracijo, gre v ogenj in v kri, šel bi v smrt, gre celo tako daleč, da zaradi ideje same prestopi

njena zunanja načela — in na koncu zmaga ter zaradi ideje pošlje Maksimilijana v smrt.

Režiser je to ogromno snov v tisoč zaključenih prizorih izdelal dramatično in močno, kakor to odgovarja Munijevi ponazoritvi Juareza, čudovito izdelani, premišljeni, zapokroženi in prepričljivi podobi. Nič manjši igralec ob Muniju je do zdaj malo znani Brian Aherne s svojim svetlim, zadržanim vladarskim Maksimilijanom. Tretja postava, ki stopa čez visoko povprečnost vsega igralskega dogajanja, je Bette Davisova. Režiser je v to zape-ljivo, toda glede nepristranosti nevarno snov mojstrsko razdelil v svetlobo in senco in ostal do dejanja, do ljudi in do idej, ki se tu bore, pravičen.

Film je delo za današnje dni: boj malega siromanskega naroda za svobodo in samoodločanje. Kakor tedaj, prihajajo danes nad take narode nasilniki pod »podobo bogov«; bogov — idej, ki niso do teh narodov ničmanj nečloveške, kakor nasilniki v osebi. Ob primeru Mehike se nehoti obuja v človeku misel na Finsko in na druge majhne narode, ki jim idejno imperialistično nasilništvo danes ne da živeti, ne pusti pravice, da bi odločali sami o sebi. Tudi mehiški narod gleda kaže pot, ki jo morajo majhni narodi hoditi: treba je nasilnike in njihove ideje pregnati, izdaljati pa, katere ti najdemo v narodu samem, uničiti, pa naj ti izdaljalec nastopajo v tem ali onem znamenju, danes recimo v znamenju srpa in kladiva.

Praznik Brezmadežne in dijaštvo

Jutrišnji praznik Brezmadežne je praznik dijaških kongregacij.

Nocoj, v četrtek, ob 6 se nanj pripravijo s cerkvenim govorom in blagoslovom, dijakji v Križankah, dijakinje pri uršulinkah.

Jutri, v petek, ob 7 sv. opravilo za dijake, akademike in starešine v stolnici, za dijakinje, akademikarke in akademsko žensstvo pa pri uršulinkah.

Ob 11 akademija v veliki dvorani Uniona.

Ob 8 zvečer igra v franciškanski dvorani.

Pri akademiji za kritje stroškov prostovoljni prispevki.

Zgledni športniki

Belgrad, 7. decembra. O. Do neprijetnih spopadov je prišlo na snotnji seji belgrajske nogometne pozveze. Odborniki so razpravljali o raznih tekočih poslih ter o dohodkih tekem, ki so bile odigrane v korist podzveze. Pri tem sta se sporekla blaginjak Miroslav Lazarevič in odbornik Jovan Vlahovič. Vlahovič je mahniti s pestjo po Lazareviču, da je padel. Ko so ostali odborniki pomirili sprta tovariša, se je seja nadaljevala. Toda ponovno je prišlo do spopadov in je Vlahovič nekajkrat krepko udaril Lazareviča po glavi. Lazarevič se je zgrudil in so ga morali prepeljati v bolnišnico. Tam so zdravniki ugotovili, da je dobil nesrečni teže poškodbe na glavi, povrh pa ga je udaril še srčni šok. Njegovo stanje je težko. Zaradi tega dogodka je odbor podzveze kolektivno podal ostavko.

li hudourniki, so vode napravile kar precejšnjo škodo. Ob poti so pobrali večje zaloge drv ter jih odplavili v dolino, kjer so jih izročili Ljubljanci. Ljubljanci je zdaj začela že nekoliko upadati, nevarnost pred povodnjo pa seveda še ni v kraju, saj oblačno nebo še zmerom grozi z novimi zalogami moče, ki bi utegnili na zemlji napraviti hude nadloge, čeprav smo v zimskem času.

Grozna smrt 55 letne ženice v plamenih

Sin jo je našel vso zogleleno med gorečim tramvajem

Celje, 7. decembra.

Na Krajinah Brdih, gorski vasi pri Blanci blizu Sevnice ob Savi, je živila v svoji borni koči 55 letna Marija Požun. V edino tolažbo v življenju sta ji bila njena dva sinova, ki sta zdaj že poročena. Živila je zelo skromno in skrbela le za ta dva svoja otroka, dokler sta bila doma. Na stara leta pa je zdaj ostala čisto sama v samotni koči na Krajinah Brdih.

Včeraj zvečer si je zakurila doma svojo železno pečico in legla k počitku. Peč se je najbrž preveč razbelila in je tako nastal požar, ki je hitro zajel vso hišo. Starka ni mogla več ven, ker jo je dim zadušil.

Okoli 2 ponoči sta se vračala dva fanta proti Krajnemu Brdu. Tu so hiše precej daleč druga od druge, raztresene po brdih. Borna hišica Marije Požunove je bila oddaljena od prve naslednje

kakšne četrte ure. Fanta sta hitro opazila požar in sta takoj sklicala ljudi, ki so hiteli v dežju in v trdi noči na kraj požara. Njihovo prizadevanje, da bi ogenj pogasil, je bilo brezuspešno. V bližini tudi ni dosti vode, gasilci pa sploh ne morejo priti v ne dostopne kraje. Od hiše je ostal le pepel. O nesreči so obvestili tudi sina Marije Požunove, ki je brž prihitel na kraj, kjer je gorel njegov dom. V začetku ljudje niti pomislili niso na to, da bi mogla biti pod gorečimi tramovi tudi Marija Požunova, zato jih je tem bolj pretreslo, ko je Požunov sin našel med razvalinami tudi svojo mater, ki je s hišo vred zgorela. Njeno truplo je strahotno ožgano. Ostanke njenega trupla so položili v rakev in jih bodo jutri, v petek, pokopali na pokopališču pri Sv. Kacijanu pri Blanci.

Novica o grozni smrti Požunove matere se je naglo raznesla po bližnji in daljni okolici in je povsod globoko odjeknila.

»Dobro, Soapy! Nate se človek lahko zanesel«

Fant je kar zažarel od ereče in ponaša, ko mu je razbojnik dal tako epričevalo. Njegov ugled med družino je bil zdaj spet za dolgo utrjen.

Rocky je vzel iz zavoja nekaj bankovcev, jih etisnil Soapju, jih nato vzel še nekaj ter jih razdelil med družino.

Dvignil se je vrisč, da še nikdar tak. Rocky je odšel iz kleti, ker je imel opravka. Moral je napeti vse sile, da je preprostil družino, naj ne hodi z njim, ker bi to vzbujalo preveliko pozornost in bi morda imel še sitnosti zaradi tega.

Ko jih je pustil in šel po svojih potih, ni družbe več vzdržalo v kleti. Planili so na cesto ter se razpoldili po trgovinah... Kmalu nato se je začela trgovina, kakršne trgovci že dolgo niso pomnili. Razcapani in zamazani fantiči so kupovali elegantne obleke, fine klobuke, pisane čevlje, svilene ovratnice, dišave, se kar tam preoblačili in metali stare cunjne na cesto. Niso gledali na denar in tudi niso danes pazili na to, da bi trgovcem kaj izmaknili, kakor so to delali sleherni dan.

Ko so se preoblekli in nalepotili, so se nagnali v pivnice, točilnice in bare. Smešni so se zdeli sami sebi, ko so bili tako lepi in novi. Hoteli so veliki dogodek zaliti.

Vsa ulica zabaviše je bila polna njihovega hrupa. Okoli fantov so se kmalu začeli zbirati poklicni sumljivci: kvartopirci, ženske, žeparji. Vsem se je obetal posel...

Nekdo je sporočil očetu Jerryju, da

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

njegovi varovanci zganjajo vraga in pol po mestu, da so vsi lepo oblečeni, da imajo denarja ko uši, da so zasedli največje bar, da igrajo tam biljard, karte in kocke, skratka, da so taki kakor jih še niso videli in da se ljudje čudijo, kako to in od kod imajo denar.

Oče Jerry je postal ob sporočilu zamisljen. Obraz se mu je stemnil. Začel je majati z glavo potem pa je naglo vstal in sklenil, da jih pojde iskat.

Ko je stopil v bar, ga je sprejel divji hrušč in trušč. Fante ga epvra niso videli, potem pa so si ga začeli kazati. Naetala je zadrega, potem potem so začeli iz ozadja prihajati klici:

»Oho, lej ga, farja!«
»Priglad nam bo!«
»Kar tu v baru!«
»Na mizo in ven z besedo!«

Jerry je vzdignil roko, naj bodo tiho. Res so se počasi pomirili.

Ko je bilo tiho, je spregovoril:

»Kaj danes ne boste šli v telovadnico?«

Gledali so ga začudeno. Potem je nekdo od tistih, ki so bili okoli biljarda, dejal:

»Ne!«
Jerry je vprašal:

»In zakaj ne?«
Odgovor je bil:
»Ne utegetmo!«
Jerryju to ni bilo dovolj, zato je spraveval dalje:

»In zakaj ne utegete, če semem vedeti?«

Nekaj časa je bilo vse tiho, potem se je nekdo skorajšil in rekel:

»Moramo biti tu. Hočemo enkrat videti, kako se živi v takih krajih, kamor drugače ne ememo, ker smo previsijski.«

Jerry jih je gledal po vrsti. Nihče ni mogel vzdržati njegovega pogleda.

Ko je bil e pregledom pri kraju, je dejal tiho:

»Dobro veste, da tako življenje pe-lje v ječ! Pojdite rajši z mano!«

Spet je bilo nekaj časa vse tiho, potem so se začeli izgovarjati.

Swing se je sključil in dejal:

»Rad bi šel, oče, pa ne morem. Strašno me boli noga.«

Jerry je videl, da se fant norčuje, zato je molčal.

Bim je naredil žalosten obraz in zavaljal:

»Mene pa prijemlje zob...«

In tako je šlo naprej.

Jerryjev obraz je bolj in bolj temnel v žalosti. Videl je, da se fantje norčujejo

iz njega. Videl je, da je nekdo pokvaril vse, kar se mu je bilo posrečilo z dol-gim trudom vsejati v ta izgubljena srca. Videl je, da je pred temi fanti, katere je hotel rešiti pred uesodo zlih poti, smešen: najhujše, kar se mu je moglo zgodi-ti.

Vedel je tudi, da bo vedno hujše, naj poskuša karkoli...

Drugi ljudje, ki so bili v baru, so se zabavali nad duhovnikovo zadrego in bo-lečino.

Nazadnje se je Jerry obrnil k Soapju.

Brez besed ga je gledal in čakal, kaj poroče poglavar.

Soapy mu je edini odgovoril odkrito-erčno in rekel:

»Oče — ne želimo več, da bi nam vi še kaj pridigali!«

Jerryja je beseda sunila v srce. A ni pokazal. Brez besede se je obrnil in zravnan krenil proti izhodu.

Fantje so molčali. Nihče ni črnil. Morda so čutili, da odhaja od njih pri-jatelj...

Ko je bil Jerry že na vratih, se je zadel ob nekoga, ki je ves prizor gledal od tod. Ta se mu je zasmejal surovo:

»Ubog oče, žalostno, ne? Ne marajo z vami v nebesa...«

Jerry se je brez besede obrnil, tre-

ščil neznanca s pestjo pod brado, da je telebnil po tleh ko snop...

Ni slišal zmagovitega vpitja, ki so ga ob tem prizoru zagnali njegovi fantje. Ko so videli, kako jo je dal duhovnik tiste-mu, ki se je norčeval iz njega, bi bili pripravljene spet ne le poslušati pridigo, marveč tudi iti z njim kamorkoli. Jerry je bil ta njihov človek, ki je videl, kako je treba obračunavati s kravami...

Toda Jerry je šel že po ulici naglih korakov. Od žalosti ni mogel drugega, kakor da je potihlo molil očenaš za očenašem v divjem zločinskem hrumenju velikega mesta, ki mu je požiralo dušo za dušo...

Rocky je bil doma in se je ravno oblačil v večerno obleko. Tudi on je nameraval po svoje slaviti današnji dan in vse, kar mu je prinesel.

Ko je bil ravno eredi oblačenja, so se brez trkanja odprla vrata in v sobo je stopil Jerry.

Rocky bi bil to minuto pričakoval vsakogar drugega, samo prijatelja duhov-nika ne.

Jerry ni ne pozdravil, ne spregovoril. Izvlekel je izpod obleke snop bankov-cov, in jih vrgel pred Rockyja na poste-ljo.

Rocky ga je začudeno pogledal:

»Kaj pa je, Jerry?«

Jerry je dejal kratko:

»Mislim, da ni treba na dolgo raz-lagati.«

Rocky je rekel:

»Jerry, ne razumem te!«
Duhovnik je zamahnil z roko:
»Tudi ni potrebno. Tam je denar!

Od tu in tam

Bosanski radikali so naslovili na predsednika ožjega glavnega odbora radikalne stranke, Aco Stanojevića, odprto pismo, v katerem se zavzemajo za poravnavo med radikalnimi prvaki. Bosanski radikali odobravajo sporazum med Srbi in Hrvatimi in zato so tudi zadovoljni z delovanjem pravosodnega ministra dr. Markovića, ki se trudi, da bi do sle sloge prišlo. V svojem pismu žele doseči od Aca Stanojevića, da bi tudi on prekinil svoj molk in podal kako smernico za ureditev sporov v radikalni stranki. Bosanski radikali menijo, da se stranka ne bo dala organizirati na ozemlju Bosne in Hercegovine brez udeležbe dr. Laze Markovića.

Ban banovine Hrvatske dr. Šubašić je odšel na tridnevno inšpekcijsko potovanje po Liki v spremstvu več načelnikov oddelkov banske oblasti. Ban bo po pisanju hrvaških časopisov takoj na mestu odredil potrebne kredite za izvedbo javnih del in za pomoč siromašnemu liškemu prebivalstvu. Povsod prirejajo banu svečane sprejeme, pri katerih sodelujejo v neki meri Hrvatje kakor ličanski Srbi.

Tudi med srbskimi demokrati je prevladalo mnenje, da je treba pred razpisom volitev v narodno skupščino urediti še vprašanje preureditve vse države na tri samoupravne enote. Mnenje stranke je izrazil v tem smislu pravkar Milan Grol, ki je poudaril, da Hrvatska ne sme uživati posebnih privilegijev, ne da bi ji bili deležni v enaki meri tudi Srbi. Narodna skupščina naj bi se s preureditvijo države ne bavila, ker bi ji preostalo še premožno drugega važnega dela. V prvi vrsti bi se morala potem izvoljena skupščina baviti z zakoni, ki bi spravili vse nove razmere spet v sklad. Po mnenju demokratov bi narodna skupščina, ki bi bila izvoljena pred preureditvijo države, pokazala svojo preveliko raznolikost in bi se težko dalo o pravem času izvesti tisto, kar je potrebno. Zato je boljše, če se z dekretom odredita še dve samoupravni enoti, in sicer srbska ter slovenska. Tako se počasi tudi opozicijske skupine sprijajajo z mislijo, da ne bi bilo umestno razpisovati volitev v času, ko bi se politične strasti najbolj razvzele, medtem ko se v Evropi odigravajo vsak dan novi usodni dogodki. Prav ta zunanepolitični moment je po vsej verjetnosti odprl oči marsikateremu hudemu opozicionalcu, da je priznal kot pravičen razlog vlade, da je treba z volitvami počakati, dokler se okrog nas ozračje ne umiri. Da pa ima vlada resno voljo pospešiti demokratizacijo države, dokazuje dejstvo, da je že začela obravnavati nove politične zakone.

Že od četrtka teko v Belgradu pogajanja med našo državo in Anglijo za novo ureditev trgovinske izmenjave. Pogajanja bodo trajala bržkone do konca tega tedna. Naša država se zlasti zanima za uvoz potrebnih surovin, v prvi vrsti za uvoz bombaža, volne in kavčuka. Vse kaže, da bo angleška vlada odprla za našo državo poseben kredit, da se bo trgovinska izmenjava bolj pospešila. Anglija pa bo iz naše države izvažala les, žito in živino ter nekaj rube. — Prav tako se bodo najbrž konec tega tedna ugodno zaključila pogajanja s Francijo. — Takoj naslednji teden pa se bodo začela pogajanja za novo trgovinsko pogodbo z Madžarsko.

O tem, da se bo podražila nemška marka, govorijo gospodarstveniki. Povzpela naj bi se po napovedih teh ljudi na 15. din. Uradno pa pravijo, da zaenkrat še ni padla glede tega nobena odločitev, ker tudi Nemčija ni sprožila takega predloga. Ni pa nemogoče, da se kaj takega zgodi, ker je povpraševanje po markah zelo veliko, kajti klinirski dolg Nemčije naši državi se je običajno zmanjšal in znaša sedaj nekaj manj kakor osem milijonov mark, medtem ko je prej stalno znašal okrog 25 milijonov mark. Podražitev marke bi obkrajšala največ uvozniki iz Nemčije in za njimi seveda potrošniki, kajti uvozniki bi morali plačevati za isto blago sedaj več dinarjev kakor prej.

V tovarni vlak se je zaletel osební vlak na postaji Raška blizu Kraljeva. Na postaji je premikal tovarni vlak in tik pred prihodom osebnega vlaka zapeljal na svoj tir. Kretnik pa je pozabil kretnico obrniti na drugi tir in tako je osební vlak namesto na prosti tir zavozil na tir, kjer je stal tovarni vlak. Čeprav je bilo to popoldne, pa vendar strojevodja osebnega vlaka ni videl, da vozi po napačnem tiru. Tako je prišlo do trčenja, ki k sreči ni zahtevalo nobenih človeških žrtev, pač pa so se potniki v osebnem vlaku zelo prestrašili, ker so jim začeli padati kovčgi na glave. Dva sta bila precej težko ranjena, vsi ostali pa so se le potolčki. Druge škode ni bilo.

Nov tajinstven sločin, podoben mnogim do sedaj nepojasnjenim političnim zločinom, je bil izvršen predvčeršnjim v Zagrebu. Ko sta zvečer izstopala ravnatelj petrolejske družbe Shell, Lacković, in finančni preglednik Leko po cesti, se jima je približal neki neznanec ter začel streljati nanju. Trije strelji so zadeli Lackovića v trebuh, četrti pa Leka prav tako v trebuh. Ko so prišli ljudje nesrečnikom na pomoč, je neznanec že izginil. Lacković je težkim ranam takoj podlegel, Leka pa bodo zdravniki bržkone rešili. Oblosti ne vedo, kaj naj bi bilo ozadje zločina. Splošno prevladuje prepričanje, da gre za maščevanje, vendar pa spet ne kaže, da bi bila vzrok politika, kajti Lacković se ni nikoli s politikom ukvarjal, Leko pa je bil premešan komaj pred dvema tednoma v Zagreb. Obstojati tudi razlaga, da so se maščevali tihotapci. Da bi se uganka čim prej pojasnila, je zagrebška policija razpisala za izsleditev zločinca 100.000 din nagrade.

Pokojninsko zavarovanje za zasebne nameščence se bo raztegnilo tudi na trgovske pomočnike. Na podlagi pooblastila iz finančnega zakona sme minister za socialno politiko to razširitve uvesti in je bil v ta namen sklican sestanek zastopnikov vseh pokojninskih zavodov v državi. Sedaj bodo začeli izdelovati potrebne uredbe, ki jo bo končno odobril še socialni minister. V tej uredbi bo tudi določeno, da bo trgovski nameščenec lahko izstopil iz zavarovanja (na pr. če se osamosvoji) in bo dobil izplačanih 80% vseh vplačanih prispevkov. Toda to bo mogoče le do tedaj, dokler ne bo izpeljano tudi pokojninsko zavarovanje trgovcev.

Svojega tovariša in prijatelja je ubil iz ljubsumja delavec Vilodjević iz Niša. S Stefanovičem sta stanovala v isti hiši. Bila sta prijatelja, dokler ni nenadoma začela Vilodjevičeva priležna govoriti, da se ji Stefanovič laska. To je Vilodjevič takoj ugrelo. Zvečer je počakal prijatelja in ga začel takoj mlatiti s stolom, dokler se nesrečnik ni zgrudil. Napol mrtvega je zavlekel v svoje stanovanje in se vlegel spat. Ko je zjutraj vstal, je videl, da je Stefanovič zaradi težkih ran umrl. Mirno je odšel v tovarno, toda kmalu so za njim prišli orožniki in ga vkleznjenega odpeljali v zapor.

Anketa za olajšanje delavskega položaja

Ljubljana, 7. dec.

V večernejši številki smo poročali o predlogih, ki jih je v imenu Delavske zbornice postavil g. Jurij Stanko. V imenu delodajalcev je nato odgovoril podpredsednik Zbornice za trg, obrt in ind., g. generalni ravnatelj Rihard Skubec, ki je dejal, da samo statistični podatki o delavskem zavarovanju ne dajo celote točne slike o delavskih razmerah, tudi mnoga podjetja so zaradi sedanjih razmer zašla v težaven položaj. Omenil je, da so delodajalske organizacije v glavnem sporazumne z vsemi štirimi predlogi glede pobiranja draginje, da pa ne morejo predlogov za zvišanje plač v sedaj stavljeni obliki sprejeti. Prav tako tudi ne predloga, naj bi se plače spreminjale avtomatično z draginjo. Glede povišanja minimalnih mezd delodajalci ne bi ugovarjali, če bi se upoštevale izjemne razmere pri nekaterih podjetjih. Prav tako se strinjajo z željo, naj se predpišejo minimalne mezde za zasebne nameščence z željo in s predlogom, naj se za državo predpiše nova osnovna meza 3 din na uro. — Pozdravlja v imenu delodajalcev poziv, naj se povišajo plače državnim uslužbencem.

V imenu nameščenskega odseka Delavske zbornice je dal izjavo še inž. Vinko Košir, ki je stavil sledeče predloge. Nameščenske plače do 1000 din naj se povišajo za 30%, mesečne plače do 2000 din naj se povišajo za 25%, plače do 3000 din za 20%, plače nad 3000 din pa za 15%. Predlog je tem bolj upoštevanja vreden, ker ima nad 60% vseh nameščencev manj, kakor 1000 din dohodkov na mesec. Uvedejo se premične draginske doklade, ki se bodo spreminjale sorazmerno s spremembami indeksa cen živil. Ban dravske banovine naj predpiše minimalno plačo za nameščence.

K posameznim vprašanjem so govorili še drugi govorniki, na kar so delodajalske organizacije imenovale člana gl. ravnatelja Skubica, tajnika TOI dr. Plessa in gl. tajnika Zveze industrijcev dr. Golio, delodajalske organizacije pa gg. Stanka, inž. Koširja in Kosma za skupno

sestavo o zaključku in uspehi ankete, ki je ugotovila sledeče:

Anketa je soglasna, da naj oblast in ostala pristojna mesta, zlasti Direkcija za prehrano in Priv. izvozna družba pokrenejo čim učinkovitejšie ukrepe, da se zavezati sedanji draginski vili, pri čemer zlasti ugotovljajo, da se je najobčutnejše podražilo baš ono blago, katerega imamo v naši državi v izobilju.

Anketa smatra, da naj se ne samo v mestih ter krajih, kjer je sedež okrajnega glavarstva, marveč tudi pri vseh občinah z razvito industrijo ali obrtjo ustanove odbori za pobiranje draginje v smislu obstoječe uredbe. Prav tako naj se ustanovi banovinski odbor za pobiranje draginje, ki naj ne bo le posvetovalni organ banske uprave, temveč naj razvije čim iniciativnejše delovanje na tem polju.

Predstavniki potrošnikov v te odbore naj se imenujejo iz delavskih oziroma nameščenskih vrst.

Zbornica za TOI bo priporočila vsem svojim pripadnikom, da v okviru stvarnih možnosti in upoštevajoč produkcijske razmere v posameznih podjetjih, prilagodijo zaslužke svojih nameščencev in delavcev draginskih razmeram, kolikor tega doslej še niso storili.

Anketa je obenem razpravljala o povišanju minimalnih mezd ter je osvojila soglasno mnenje, da naj se sedaj veljavna minimalna meza poviša za 0,50 din, primerno upoštevajoč sedanje izjeme in čl. 3 veljavne uredbe.

Anketa tudi soglasja z mnenjem, da naj se osnovna minimalna meza z veljavnostjo za vso državo določi na 3 din.

Anketa se je tudi sporazumela v tem, da naj se po zaslišanju pristojnih organizacij določi minimalne mezde tudi za zasebne nameščence in trgovske pomočnike.

Končno je anketa naslovila soglasni apel na kraljevsko vlado, da blagovoli upoštevati izredno težak položaj aktivnih in upokojenih državnih, banovinskih in javnih nameščencev, kakor tudi delavcev državnih podjetij, ki jih je draginja prav občutno prizadela, in odobriti odgovarjajoče zvišanje prejemkov in pokojnin.

Vsak dan podarimo sosedom za 2 in pol milijona dinarja živil

Maribor, 6. decembra.

Zdi se nam potrebno, da sprožimo v javnosti vprašanje, ki je za naše območje gospodarsko izredne važnosti, pa se mu do sedaj še ni posvečala dovoljna pažnja. Gre za pošiljanje zavojev z živili iz naše države v inozemstvo. Te pošiljke so pri nas dovoljene do teže 5 kg in sicer lahko pošlje ena oseba vsak dan takšen zavej na en naslov. Te pošiljke so namenjene za Nemčijo ter prihajajo iz vse države, največ pa jih seveda gre iz Maribora. Pošiljke se pošiljajo po pošti ter vsebujejo raznovrstna živila, največkrat pa maslo, mast, slanino, meso, salame in zaklano perutnino. V začetku so se na veliko pošiljali zavoji z raznim kolonialnim blagom, kakor kavo, čajem, poprom in drugimi dišavami in začimbami, za katere smo morali mi štet drage devize, da smo jih dobili iz inozemstva, sedaj pa je to prepuščeno. Kljub temu pa zasledijo na carinarnici skoraj vsak dan v kakšnem zavoju kavo, čaj in podobno, kar pa se seveda zapleni.

Te pošiljke so pri nas oproščene vsake carine, plača se samo običajna poština. Drugače je z nemško carino. Nemci zahtevajo za gotove reči precej visoke carinske pristojbine, ki se morajo plačati v našem denarju ter po uradni meri 17,50 din za nemško marko. Tako znaša carina pri perutnini 1 marko za 1 kg, pri salamah isto toliko, prav tako pri slanini, le mast je prosta. Če bi se odpošiljale pošiljke v omejenem obsegu, bi bila zadeva v redu. Toda število teh zavojev neupravičeno narašča. Sedaj jih prihaja na mariborsko carinsko pošto dnevno do 800. Večinoma imajo vsi normalno dovoljeno težo 5 kg

ter je njihova vrednost precejšnja. Če računa nemška carina od vsakega paketa 5 mark carinske pristojbine, je to pri 800 paketih 4000 mark ali 70.000 din. Toliko menda ta carina v resnici ne bo znašala, gre pa le vsak dan nekaj sto tisoč dinarjev naše valute v inozemstvo. Tega menda do sedaj pri nas še nihče ni pomislil. Pa je tukaj še druga gospodarska posledica. Tolikšen vsakodnevni nakup masla, masti, slanine itd. se v našem tržnem življenju že občutno pozna. V Mariboru se dogaja, da včasih sedaj masla povsem zmanjka na trgu, da primanjkuje slanine in masti in da se vse to draži. Ker se ogromna množina teh zavojev odpošilja ravno iz Maribora, je to za naš trg občutna obremenitev, katero plačujemo potem mi z zvišenimi cenami prav po nepotrebnem.

In končno je stvar s temi zavoji ta, da jih dobivajo v inozemstvu prav tisti ljudje, ki so bili do sedaj najbolj zagrnjeni nasprotniki našega naroda in naše države, ki so se najbolj vneto prizadevali za različno propagando, katerim je bilo vse, kar je pri nas, odvrtno, »kmetkos«. Sedaj jim naše goste, naši kupci, naša mast in maslo prav dobro dišijo. Pošiljajo pa jim te zavoje iz naših krajev spet ljudje, ki so do sedaj prav malo pokazali svoje privrženost in državljansko zanesljivost.

Če se že pošiljanje zavojev iz države dovoljuje, potem se naj za te predmete tudi z naše strani vpelje primerna carina, vsaj tolikšna, kakor so jo vpeljali Nemci, da bo imela naša država vsaj neko korist. Sedaj je namreč nima nobene, le osebo naše poštne carinarnice ima s tem tako ogromno delo, da ga še jedva lahko opravlja.

Žalostna smrt dijaka pod vlakom

Celje, 6. decembra.

Po Celju se je raznesla vest o žalostnem koncu 16-letnega dijaka celjske gimnazije — Primca. Ponoči se je vrgel blizu cinkarne pri Celju pod osebni vlak, ki pelje ob 19.50 proti Rogaski Slatini. Strojvodja je čutil nekaj suhega, vendar vlaka ni ustavil. V štorah je o tem obvestil nočnega čuvaja, ki se je podal takoj na pregled proge. Našel je ob tiru mrtvega mladega fanta, ki je bil ves razmrčarjen in brez noge. Čuvaj je šel dalje po progi in kakih 200 m naprej opazil ob progi odrezano fantovo nogo. Odrezala mu jo je lokomotiva, truplo pa vlekla še kakih 200 m naprej. Truplo so še ponoči prepeljali v mrtvašnico na teharsko pokopališče.

Fant je zapustil večje število pisem, ki jih je naslovil na starše in na svoje številne prijatelje. V njih toži in prosi, naj mu dejanje odpuste, ker ga je storil v duševni zmedenosti. Posebno povdarja, da njegovemu koraku ni kriva sola, kljub temu, da jo je že nekaj časa opuščal zaradi žalostnih razmer. Tudi večerjaj ni bilo v šolo in se je odpeljal k svojememu najboljšemu prijatelju Testovniku. Ta ga je potolažil in mu je obupani fant obljubil, da se bo vrnil domov. Ko je zvečer odšel od njega, je bil Testovnik prepričan, da je šel res domov. Toda to se ni zgodilo. Med potjo je spet obupal in se vrgel pod vlak. Zapustil je tudi posebno pismo, ki naj bi bilo po njegovi želji objavljeno v dnevnem časopisu. Vsebinska tega pisma še ni znana. Pokojni je tudi pesnikoval in večkrat objavil kakšno pesem tudi v časopisih. Kritika teh pesmi je bila baje zelo ugodna.

Maribor

Umetniški klub »Brazda« v Mariboru priredi od 10. do 22. decembra v mali unisoniki dvorani na Aleksejandrovski cesti svojo običajno predbožično razstavo. Otvoritev bo v nedeljo 10. decembra ob 10.30.

Predavanje o graditvi zavetlišč pred napadi iz zraka v Mariboru. V ponedeljek, dne 11. decembra t. l. bo ob 20.30 gospod inž. Franc Kraljčič predaval v kemijski učilnici I. realne gimnazije (vhod iz Gregorčičeve ulice) o graditvi zavetlišč pred napadi iz zraka. Predavanje je za stavbenike in zidarske mojstre iz Maribora in njegovega okoliša po odloku kr. bansek uprave obvezno.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 7. decembra ob 20: »Prodana nevesta«. Petek, 8. decembra ob 15: »Celjski grofies«. Znižane cene. Zadnjič. Ob 20: »Lepa Vida«.

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kra	Barometer	sko stanje	temperatura v °C	relativna vlažnost v %	oblačnost 0-10	Veter (mer. in karkost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	753,5	6,3	1,4	96	10	0	16,7	dež
Maribor	752,7	6,2	2,0	90	4	—	8,0	dež
Zagreb	745,9	8,0	3,0	90	10	SW	2,0	dež
Beograd	751,4	15,0	7,0	90	7	NE	—	—
Sarajevo	747,8	14,0	8,0	90	10	NE	—	—
Viš	745	13,0	7,0	90	10	SSE	4,0	dež
Split	747,1	14,0	9,0	90	10	SE	5,0	dež
Kumob	751,5	15,0	12,0	90	10	SSE	2,0	dež
Rab	746,0	9,0	6,0	90	10	SSW	29,0	dež
Jugoslovni	750,2	16,0	12,0	90	10	NE	1,0	dež

Vremenska napoved: Jutranja megla, čez dan spremenljivo, deloma oblačno in hladnejše vreme.

Koledar

Danes, četrtek, 7. decembra: Ambrozij. Petek, 8. decembra: Brezmadežno spoštje Marije Device.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljajal v četrtek od 8 zvečer do sobote do 8 zjutraj mestni viši zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytkova št. 18, telefon št. 36-24. Od sobote od 8 zvečer do ponedeljka do 8 zjutraj pa mestni zdravnik dr. Ciber Fran, Srbska ul. št. 7-1, telefon št. 36-41.

Razpisani sta zdravniški mesti OUZD v Mariborju in Žužemberku. Rok za vložitve prošnje je do 23. decembra 1939. Obe mesti sta pogodbeni s pravico na pokojnino.

Ruska Matica priredi v ponedeljek, dne 11. decembra ob 20 v dvorani Francoskega inštituta literarni večer ob priliki 125. letnice rojstva slavnega ruskega pesnika M. Lermontova. Na sporedu: uvodna beseda dr. E. Spektorskega, predavanje dr. N. Preobraženskega in recitacije, ki jih bodo izvajali udeleženci ruskega tečaja pri Ruski Matici in ruska mladina. Vstop prost. Vabljeni so vsi prijatelji ruske književnosti.

Dekliški krožek prosvetnega društva Trnovo priredi na praznik, 8. decembra ob pol 8. zvečer na čast Brezmadežne proslavo s pestrim sporedom. Vprizori se igra v 5 dejanjih »Zgubljeni Marta«, spisal Janko Mlakar. Predprodaja vstopnic na praznik od 10. do 12. dopoldne v društvenem domu.

Na izseljenski akademiji v nedeljo 10. decembra ob 10.30 dopoldne v franciškanski dvorani, na kateri bo sodelovala mladina raznih ljubljanskih šol z izbranim sporedom, bo kot v zaključek izseljenskega tedna inel slavnostni govor gosp. ban dr. Marko Natlačen in e tem dal mladini priznanje in pobude za nadaljnje delo, posvečeno našim izseljencem. Upamo, da se bo tudi cenjeno občinstvo odzvalo klicu mladine in e številnim obiskom pokazalo svoje razumevanje za ta veliki slovenski problem. Vstopnina znaša od din 2 do 10. Vstopnice se dobe v predprodaji v pisarni Družbe sv. Rafaela, Tyrševa cesta 31/1.

Cerkveni koncert v Sp. šiški. Jutri ob 6 zvečer priredi cerkveni zbor župne cerkve sv. Franciška v Sp. šiški za dvajsetletnico pečovodstva g. Rudolfa Kranjca in v proslavo praznika Brezmadežne svoj prvi cerkveni koncert. Zaradi tega se bodo prvenstveno izvajale Marijine pesmi. Ves spored obsega v pretežni večini dela slovenskih skladateljev, med katerimi prevladujejo predstavniki moderne slovenske cerkvene glasbe. — Na sporedu so sledeče pesmi: Rihar: Ko v jasnem pasu, Sattner: Brezmadežni, Za Tvoj evharistični tron, Müller: O, Jezus, tebe ljubim jaz, Vodopivec: Pod oljkami, Kimovec: Sapice maja, Ti si Peter, Premrl: Mati žalostna je stala, Tomc: To moje živo je telo, Oj, sončni maj, Zdrava Marija. Ačko: Počivaj milo Detece, Mav: Dajte mi zlatih strun, Blasel: Marija tvoji smo otroci, Reger: Marijina uspanka, Arnič: Jezus premagavec groba, in za zaključek Wagner: Jubilate Deo. — Ker je čisti dobiček koncerta namenjen, da dobi Plečnikov umotvor tudi njemu primerne orgle, vabimo cenj. občinstvo, da se koncerta udeleži.

Stavbna zadruga »Bežigraski dom« ima svoj redni občni zbor v ponedeljek, dne 11. decembra 1939 ob 8 zvečer v Mavričevi dvorani (pogel kavarne Majcen na Tyrševi cesti).

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20:

Četrtek, 7. decembra: »Hudičev učenec«. Red Četrtek.

Petek, 8. decembra ob 15: »Emil in detektiv«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene. Ob 20: »George Dandin«. Izven. Znižane cene.

Sobota, 9. dec.: »Tri klemenije«. Premiera. Premiereki abonma.

Nedelja, 10. dec. ob 15: »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Tri komedije«. Izven. Znižane cen.

Opera — Začetek ob 20:

Četrtek, 7. decembra: »Boris Godunov«. Red A. Gostuje Josip Križaj.

Petek, 8. decembra ob 15: »Pri belem konjiku«. Izven. Znižane cene. Ob 20: »Sabska kraljica«. Gostuje Josip Gostič. Izven. Znižane cene.

Sobota, 9. dec.: »Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron«. Izven. Znižane cene.

Nedelja, 10. decembra, ob 15: »Poljub«. Izven. Znižane cene. — Ob 20: »Gorenjski slavček«. Izven. Znižane cen.

Opozarjamo na petkovo popoldansko izvrstno mladinsko predstavo »Emil in detektiv«, ki je na premieri in pri prvi reprizi tako navdušila mlade poslušalce.

Slovenska zgodovinska bibliografija

Ob priliki stoletnice svojega obstoja je Muzejko društvo za Slovenijo sklenilo izdati »Kazalo k zgodovinskim publikacijam Muzejskega društva za Slovenijo«. S tem boče društvo izpolni veliko vrzel v naši znanstveni zgodovinski bibliografiji, ki jo strokovni krogi že dolgo občutijo, in se zato ni etrašilo stroškov. Kazalo bo doseglo štiri tiskovne pole. Dosedanji in novi člani društva prejmejo Kazalo za ceno din 20. Naročila naj se naslavljajo na Muzejko društvo za Slovenijo v Ljubljani, Narodni muzej, Bleiweisova 24, kamor je tudi poslali gornji znesek vnosa.

Športne vesti

Važna seja Vrhovne nogometne zveze. V nedeljo bo v Belgradu važna seja odbora Vrhovne nogometne zveze. Namen te seje je, da pred običnim zborom Vrhovna nogometna zveza pregleda in preizkusi na novo napravljen pravilnik posameznih narodnih podzvez. V glavnem bodo razpravljali o pravilniku za verifikiranje igralcev in o kazenskem pravilniku. Ti pravilniki naj bi bili enotni in naj bi se enako uporabljali v vseh narodnih zvezah. Ti pravilniki so nedvomno tudi silno potrebni, ker posamezne zveze pač ne bi morale imeti različnih pravilnikov. Nedeljski seji bosta prisostvovala tudi zastopnika Hrvatske in Slovenske nogometne zveze.

V nedeljo bo v Belgradu občni zbor Srbske atletske zveze. Po izrednem običnem zboru Jugoslovanske atletske zveze je bila nujna ustanovitev posameznih narodnih atletskih zvez. Hrvati in Srbi so to stvar že organizirali, ozir. jo bodo v nedeljo. Zdi se nam pa čudno, zakaj tega še ni napravila atletska podzveza v Ljubljani. Mislimo, da je tudi za ljubljansko podzvezo skrajni čas, da razpiše svoj občni zbor in obenem ustanovi občni zbor Slovenske atletske zveze. Zimski čas, ko je manj dela na terenu, je najbolj pripraven za pravilno organizacijo bodoče zveze. Naloga bodoče Slovenske atletske zveze bo velika in zato je nujno, da ljubljanska atletska podzveza čim prej skliče občni zbor.

Dvajsetletnica Jugoslovanske olimpijskega odbora. Dne 14. decembra 1919, torej pred dvajsetimi leti, je bil v Zagrebu ustanovljen Jugoslovanski olimpijski odbor. Glavna organizatorja najvišje športne organizacije v Jugoslaviji sta bila tedaj prof. dr. Bučar in tedanji major srbske vojske, ki je služil v Zagrebu, Svetomir Djukić. Prvi predsednik JOO je bil dr. Franjo Bučar, podpredsednika pa major S. Djukić in dr. Ciril Žižek. Od Slovencev sta bila v prvem odboru še Josjo Gorec in inž. S. Bloudek.

Aktivni člani JOO, ki delajo neprestano že 20 let, so dr. Bučar, general S. Djukić, dr. Stevan Hadži, Veljko Ogrinić, Josjo Gorec in Miroslav Dobrin.

Major Djukić je bil že l. 1912 kot delegat Srbije član Mednarodnega olimpijskega odbora. Leta 1920 pa je bil v Anversu izbran kot zastopnik kraljevine SHS v Mednarodni olimpijski odbor tudi dr. Franjo Bučar.

OREHOVA JEDRCA

sortiran cvetlični med in medico dobite

najceneje v MEDARNI

Ljubljana, Židovska ulica 6. 46. T.

Sovjetsko česčenje Petra Velikega

Mobilizacija »vzvišenih« čustev ruskega domoljuba ni bila spočeta brez predpriprav voditeljev današnje Rusije

Sovjetska Rusija jo je čudovito hitro ubrala na Baltik in je v nekaj tednih dobila obsežne vojaške ugodnosti, ki jih baltičske države seveda niso prostovoljno dale. Tudi od Finske je zahtevala enakih ugodnosti, toda ta se ji je trdovratno uprla, in je tako prišlo do novega spopada v Evropi. Po zatrtju rdečih močnikov je tega seveda kriva Finska, čeprav ves svet priznava njeno izredno miroljubnost.

Nov duh na sovjetskih šolah

Slika, ki nam jo nudi novi ruski dinamizem, nas ne sme presenečati. Če Sovjeti zdaj leta zabijajo milijarde v to, da bi prenovili svoje brodogradilne, ne delajo tega zato, da bi to brodogradilno po ozkem finem kanalu. Novi revolucionarni rod skuša zopet obnoviti najslavnejša izročila ruske zgodovine. Pouk zgodovine v ruskih šolah je bil po navodilih Stalina močno pobarvan z nacionalistično barvo in prirojen seveda v smislu zgodovine ruskega zgodovinarja Pokrovskega, ki je spisal zgodovino sovjetske Rusije. Danes lahko vidimo prve sadove tega pouka, ki je zopet poklical v življenje češčenje velikih mož in vcepil mladim ljudem po univerzah in vojaških šolah vero v nepremagljivost ruskega naroda. Leta 1936 pa je dal Stalin razpisati nagrado za najboljšo zgodovinsko delo, ki bi bilo pisano v novem narodnostnem duhu. Leta 1937 je izšla knjiga, ki jo je razsodišče potrdilo. Prej pa jo je še popravil profesor Čestakov. Ta priročna knjiga — »Kratek pregled zgodovine U. R. S. S.« — je izšla v milijonih izvodih in se iz nje živo odraža novi sovjetski imperializem, ki se je usidral na Baltiku. Tu je od začetka do konca jasno vidno maščevanje ruske militaristične zgodovine, tako opisane v prvih letih revolucije. Knjiga na široko poje junaško pesem in se zavzema za pot stopne geopolitične razširitve Rusije. Z nekako posebno vsiljivostjo oznanja, kako je že Ivan Kalita v XVI. stoletju zbral raztresene ruske veljake, da je leta 1500 izbruhnila med Ivanom III. in kraljem poljskim in litvanskim vojna in da je ruski car končno ohranil rusko zemljo in zemljo Bele Rusije, ki jo je bil vzel poljskim »panom«. S kakšno priščrno važnostjo pripoveduje prof. Čestakov o zmakah, ki so jih Rusi izvajali nad Poljaki v XVII. stoletju, nad »stariji ruski sovražniki«. Protipoljska smer te knjige se kaže zlasti tam, ko govori o boju Ukrajincev in slavnege kozackega hetmana proti Poljakom: Poljaki so silili ukrajinski narod, da bi se odpovedal svoji veri in sprejel njihovo. Poljski in beloruski narod je ječal pod jarmom teh panov. Toda kmalu se je ukrajinski in beloruski narod uprl in gospodstvo poljske gospode se je zrušilo.

Ali niso vojniki rdeče ruske armade, ko so vdrli čez vzvodno poljsko mejo, da bi osvojili svoje »krvne brate«, mislili, da pač izpolnjujejo isto osvojitveno poslanstvo kakor njihovi predniki v XVII. stoletju.

Poveljevanje nasilnih osvajalcev

Tisti, ki se je morebiti čutil zaradi tega, ker se je Stalin nesramno okoristil na račun nemškega vdora na Poljsko in pobasal levji delež, bi moral prebrati nekaj poglavij iz knjige prof. Čestakova, kjer govori o delitvi Poljske za vlade Katarine II. Tam človek ne najde najmanjše kritike o politiki te velike in imperialistične vladarice, ampak nasprotno. Pisec z zadostnim podčrtavom (kakor je to storil tudi Molotov 31. oktobra letos v svojem govoru), da je prišlo »nekdanje belorusko in ukrajinsko ozemlje na desnem bregu Dnepra pod rusko nadoblast«. Tako poveljuje »zbiralec« zemlje skozi vsa stoletja, s ponosom govori o ruski ekspanzivnosti in poveljuje osebnost Petra Velikega. Postopoma govori o njegovih zmakah in polaga zlasti važnost na njegova prizadevanja, da bi Švede potisnil iz Baltika. Nekaj strani pred tem omenja neuspeh Ivana Groznega glede Švedske: Švedski so se polastili obrežja Finskega zaliva, pravi knjiga. Ugodna pomorska pot za trgovanje s tujino je bila zopet izgubljena. Rusija je bila prisiljena trgovati samo po Belem morju, ki pa je bilo kaj malo pripravno zato, ker je bilo več mesecev zamrznjeno.

Ko pripoveduje o medesebojnem tekmovanju med Petrom in Karlom XII., pravi, da so Švedski imeli najboljšo armado na svetu in odlično brodogradilno. Peter je bil poražen najprej pri Narvi, a leta 1703 jim je vzel močvirno delto reke Neve, kjer je ukazal zgraditi glavno rusko mesto. Potem govori o »izdajstvu« ukrajinskega hetmana Mazeppe in o velikih ruskih zmajah pri Poltavi l. 1709. Po nesrečni vojni s Turki je Peter Veliki — piše Čestakov — sklenil, da bo Švedom zadal milostne udarce. Vzel jim je Rigo in Reval ter zgradil res

močno brodogradilno. V pomorski bitki je Petru uspelo premagati švedsko brodogradilno. Vojna s Švedmi je trajala 21 let. Končno so Švedski popisali mir in Rusi so dobili obrežje rškega in finskega zaliva.

Poltava — grob švedske armade

Dne 8. julija letos so proslavili 230. letnico bitke pri Poltavi in ob tej priliki je izšlo v moskovskem tisku mnogo spominskih člankov, zlasti članki generala Levickega v »Izvestijah« in prof. Lebedeva v »Pravdi«. Vsi komunistični pisci podčrtavajo, da je bila Poltava grob švedske armade in da je Švedska od tega dne dalje prenehala biti velika sila. »Literaturnaja Gazeta« citira stare ljudske pesmi o porazu Karla XII. v dolgi »severni vojni«, ki je zapustila toliko spominov v dušah ruskega in ukrajinskega naroda. Ukrajinska akademija znanosti je organizirala v Kijevu poseben odbor, ki je na svojih sejah razpravljala, oziroma bral dela, ki se nanašajo na umetnost vojskovanja Petra Velikega, o poteku bitke pri Poltavi in drugo. Stare zgodovinske epemenike, ki so od začetka revolucije stali zapušteni, so prenovili. Novo zadržanje reformatornja moderne Rusije se je pokazalo v dveh patriotskih filmih, ki so jih vrtili na skoraj vseh evropskih platnih. Oserednja zgodba enega teh filmov je bila reprodukcija bitke pri Poltavi z obilico prisposod, ki so jih pozivil z rdečo armado. Zadnja slika pa kaže sovražno brodogradilno, ki ga preganja mlada ruska baltičska eskadra.

Kakor vidimo, »mobilizacija vzvišenih čustev ruskega domoljuba«, kakor pravijo »Izvestja«, gle-

Trdnjava Hangö - ključ vzhodnega Baltika

Veseli in žalostni spomini na boje za to najvažnejšo finsko pristanišče

V finsko-ruski vojni igra pomembno vlogo ne samo hrabra finska suhozemska vojska, pač pa tudi mornarica, kolikor jo Finci pač imajo, pri tem pa so ji v trdno oporo izborna finska pristanišča v Finskem zalivu, posebno seveda tista, ki so močno utrjena. Med najpomembnejše njihove utrdb ob morju spada brez dvoma sijajna trdnjava Hangö, ki stoji na skrajnem jugozahodnem koncu Finske na ozkem pomolju. To trdnjavo zdaj Finci z vsemi razpoložljivimi silami branijo pred napadi sovjetskega bojnega brodogradilna. Hangö je prvotno pomorsko oporišče in pomeni ključ za vhod v vzhodni Baltik, ne samo v Finski pač pa tudi v Botniški zaliv.

Trdnjava Hangö ima veliko prednost pred drugimi severnimi pristanišči tudi v tem, da tu morje vse leto ne zamrzne in je zato vedno uporabno. Velikanski pristaniški pomolj, ki je bil pred nedavnim podaljšan do Hoegholmene, varuje pristanišče pred divjanjem morskih valov in vanj lahko priplovejo tudi največje ladje. Razen tega so tu tudi velike ladjedelnice, kjer izdelujejo nove ladje, ali pa stare popravljajo. Tudi v vojaškem oziru odlična lega pa je drug vzrok, zakaj hočejo Finci za vsako ceno ubraniti to pomorsko trdnjavo pred nasilnimi Sovjeti. To mesto je bilo v vseh časih duša protiruskega odpora na Finskem.

Hangö je bil priča

V začetku tega stoletja je začela Rusija pod carjem Nikolajem širiti svoj politični vpliv na Finsko. Privilegijev, ki jih je prej imel veliki knez, je bilo čedalje manj. Leta 1901 je bila finska vojska spojena z rusko. Dve leti pozneje, leta 1903, malo pred finskiim uporom, je generalni guverner Bobrikov dobil diktatorska pooblastila. Trdnjava Hangö je bila priča, kako so se ljudje začeli v trumah izseljevati. 11.000 se jih je tedaj izselilo, deloma v Ameriko, deloma pa na Švedsko. Meseca novembra 1905 je mesto proglasilo »narodno stavko«, ki se je razširila na vso deželo.

Ruska vlada je popustila. Car Nikolaj II. je vrnil vse pravice finski poslanski zbornici, Bobrikov pa so odstranili. To je bila zmaga, za katero so se Finci morali v največji meri zahvaliti prebivalstvu mesta Hangö.

Edina ruska zmaga nad Švedmi

Prav tako, kot so se Finci radi spominjali teh svojih slavnih dni, so tudi Rusi od sile radi govorili o zmakah, ki so jih dosegli pri Hangöju. 7. avgusta 1714 je poveljnik ruskega brodogradilna Peter Veliki vodil z ladje »Lesnonc«, ki jo je dal sam zgraditi, bitko z brodogradilno švedskega admiralja Ehrenskolda. Mogočni car je v tej bitki zma-

Helsinki: Pogled na južni del mesta s pristaniščem.

de filma o Petru Velikem ni bila spočeta brez predpriprav voditeljev današnje Rusije. Pred vsem tem, kar doživljamo danes, je šla načrtna propaganda, ki ji je služilo vse: kino, knjige, zgodovina in umetnostne razstave.

Pavlina Molotov - diktatorica ličil

Zena sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Pavlina Molotov baje ne uživa več prevelike Stalinove naklonjenosti. Angleški časopis »Daily Sketch« poroča, da je izgubila mesto podkomisarja za ribolov zato, ker je kritizirala Stalina in njegovo osvojitveno politiko, to se pravi tisto politiko, ki jo zelo vneto zagovarja in skrbno izvaja tudi njen mož, komisar za zunanje zadeve Molotov sam.

»Tovarišica« Pavlina, o kateri pravijo, da je zelo lepa in odlična ženska, je prej vodila tako imenovani »Lepotični trust«. Prejela je za svoje vestno delo visoko odlikovanje »Leninov red«. Takšno odlikovanje je dobil pred kratkim tudi nemški zunanji minister v. Ribbentrop, ko je tako uspešno sklenil pogodbo med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Pavlini Molotovi so podelili »Leninov red« v prvi vrsti zato, ker je tako odlično organizirala pristno sovjetsko industrijo ličil, riževe moke (no, po domače pudra, če ste še tako nepokvarjene) in rdečila za ustnice.

Če bi Lenin vedel...

Program Radio Ljubljana

Cetrtek, 7. decembra: 7. Jutrnji pozdrav — 7.05 Napovedi poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvočkov (plošče) — 12. Pesmice iz naših krajev (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.32 Sramel »Strije fantje« — 18. Slovenska za Slovenec (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20. Samospevi (g. Ivan Rueh) ob spremljevanju klavirja (g. prof. Pavel Sivie) — 20.45 Reprodukcijski koncert simfonije gl. ta — 22. Napovedi, poročila — 22.15 V odhidi igra Radijski orkester.

Petek, 8. decembra: 9. Jutrnji pozdrav — 9.05 Poročila, napovedi — 9.15 Prenočnice cerkvene glasbe iz franč. cerkve — 10.30 Vinski govor (g. ravnat. Jože Jagodine) — 10.50 Praznični koncert. Sodelujejo: g. M. Korošec, g. Valerija Herjhal in Radijski orkester. Dirig. D. M. Stijanc — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Godalni kvartet (g. dr. F. Ornik, g. dr. St. Marie, A. Ivančič in C. Sedlbauer) — 14. Nastop otrok (vod. g. Slavica Venceljova) — 17. Kmet. ura: Kdaj je treba živati operirati (g. dr. J. Koren) — 17.30 Za dobro voljo igra Radijski orkester — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Nac ura — 19.40 Objave — 20. Vilinski koncert (g. prof. Jan Slais, pri klavirju g. Ruža Slais) — 20.45 Godalni kvintet (ob spremljevanju klavirja) — 21.30 Samospevi (g. Stjepan Korenčanov) ob spremljevanju klavirja (g. Vilko S.) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 V odhidi igra Radijski orkester.

Drugi programi

Cetrtek, 7. dec.: Belgrad: 20. Humor, 21. Narod. pesmi — Zagreb: 20. Ork. koncert, 20.30 Madrigalisti — Bratislava: 20. Dumas: »Bratje s Korzikom«, 21. Simfon. koncert — Sofija: 20. Simf. koncert — Bernolster: 20.45 Češka in madžarski glasbe — Budimpešta: 19.40 Gledal. prenoč. 22.05 Ploš. glasba, 22.30 Violončelo — Bukarešta: 20. Filharmonični koncert — Stockholm: 20. Ork. in vok. koncert, 22.30 Vok. godba, 23.35 Kabaret — Trst-Milan: 17.15 Brz. koncert, 21. Opera: Wilhelm Tell — Rim-Bari: 21. Igra, 22.30 Pliano — Florencia: 20.50 Moder. glasba — London: 20.30 Igra, 22.15 Laka glasba — Oslo: 20. Simf. koncert —

Petek, 8. dec.: Belgrad: 20.10 Kozaki pojo, 20.40 Koncert iz Zemuna — Zagreb: 20. Kvartet — Bratislava: 20.30 Gledal. 21.15 Slovenske narodne — Sofija: 19. Boltova opera — Metelofele — Bernolster: 19. Zab. koncert, 19.45 Mandoline, 22.10 Celo Budimpešta: 20.50 koncert — Stockholm — Hürby: 20.30 Ork. koncert — Trst-Milan: 17.15 Brz. koncert, 21. Opera — Florencia: 20.50 Moder. glasba — London: 20.30 Igra, 22.15 Laka glasba — Oslo: 20. Simf. koncert — Reykjavik: 21.45 Simf. koncert, 22.40 Harmonika —

Prvi ženski vojaški oddelki, namenjeni na zahodno bojišče

Prvi ženski vojaški oddelki, ki je namenjen na zahodno bojišče in se zdaj še pripravlja in uri, seveda ne ravno v boju na nož, bo odrinil iz Anglije že čez nekaj dni. Pravijo, da bo to 14. decembra, torej čez teden dni. Prišel bo v Francijo pod poveljstvom mlade častnice ge. Yvonne Mac Donald.

Drugi ženski vojaški oddelki se bo podal iz Londona v Francijo, kakor že zdaj napovedujejo, 1. januarja 1940 in mu bo poveljevala gđ. Wait, ki se je odlično izkazala tudi že v svetovni vojni kot prostovoljka. V teh dveh oddelkih so same takšne ženske, ki so se izučile za šoferje. V tem so se že tako izurile, da lahko same vozijo vsakovrstne avtomobile tudi po nevarnih cestah in ne potrebujejo nobenih moških pomoči pri tem. Obledene so v ljubke uniforme in imajo čisto enake usnjate pasove kot angleški častniki.

Seveda ni treba pričakovati, da bo potem, ko pridejo na zahodno bojišče tudi ženski oddelki iz Anglije, v trenutku konec sedanega zatišja in da se bodo zares začeli hušiti boji.

Naročite in širite Slovenski dom!

A. G. Barrill

DVE BEATRICI

In prav sedaj je zopet prišel don Juan ter jo vprašal: »Ali naj trepetem?«
Ni je vprašal kot po navadi, nekoliko v strahu, a s smehljajem na ustih. Vprašal jo je s stisnjenimi zobmi in njegove oči so se bliskale izpod namršnenih obrvi.
»Kaj me vprašujete?« je zašepetala vsa zmedena.
»Ah!« je vzklilnil. »Ali je torej res?«
Beatrice se je v hipu zbrala in presodila resnost položaja.
»Če vas to tako skrbi,« mu je dejala, »vam moram odkritoščrno odgovoriti, da.«
Markiz se je zgrudil na stol in dolgo časa zamišljeno zrl predce. A ni premišljeval ničesar; čudno prazno je bilo v njegovi duši. Po dolgem molku je z ukazujočim glasom rekel soprog: »Povejte mi vse!«
»Ničesar vam nimam povedati,« mu je odvrnila.
»Kako? Kaj naj to pomeni?«
»Pomeni to, kar sem vam rekla: nimam vam povedati ničesar, kar ei vi mislite. Ah, don Juan!« je prezirljivo vzklilnila. »Kaj si mislite o meni!«
Viteza je njen vzklil zadel v živo.
»Vendar...« je zajecjal. »Ali mi niste pravkar priznali... da lahko trepetem? Navadno ste mi odgovorili popolnoma drugače.«
»Danes vam nisem mogla tako odgovoriti, ker hočem biti odkritoščrna, kakor vedno.«
»Torej...« je zašepetala markiz.
»Ni treba, da je vaš nastop tako tragičen. Vse vam povem, a želim, da mi prej vi odgovorite na neko vprašanje. Kdo vas je obvestil?«
»Nič.«
»Ne varajte me, don Juan! Bilo bi prvič, da storite kaj takega... Kdo vam je povedal?«
»Prosim vas, ne vprašajte me!«
»Ali ni bil don Francisco?«
Vitez je eklonil glavo, a ni rekel ničesar.

»Podlo je bilo njegovo dejanje in obenem kruto. Ali ni pomislil, da bi me vi mogli umoriti?«
»Donna Beatrice,« je vzklilnil vitez, ki so ga markizine besede pretresle. »Vse bi prej storil kot to.«
A Beatrice se še ni pomirila.
»On ni smel računati na vašo dobroto. Pokazal je vso svojo brezsrčnost in hudobijo s tem, da vam je pripovedoval o meni. Prepričana sem tudi, da me je obrekoval, ko vam je pripovedoval stvari, o katerih ni mogel vedeti ničesar gotovega.«
»A vendar priznavate...«
»Priznavam, da je don Francisco ljubimec neke ženske, ki je po preji bila don Cristovalova,« ga je prekinila markiza. »To priznavam.«
»Kaj pravite? Ali ne obrekuje sedaj vi svojega brata?«
»Ne, ne obrekuje ga. Če že ni ljubimec, hoče to postati. Ona ženska se je izneverila don Cristovalu. Zakaj? To je pač njena skrivnost. Vem pa, da don Francisco razvnela njeno sovraštvo. Beatrice Enriquez je častihlepa. Ljubila bi don Cristovala, če bi bil srečen in mogočen; ker so ga pa ponižali, noče ničesar vedeti o njem.«
»In v kakšni zvezi je s tem vaš brat?«
»Če don Cristoval tudi v bodoče ne bo imel sreče, se ni bati, da bi ona plemenitaska raztrganka spremenila svoja čustva do njega in da don Francisco ima odprto pot do nje. A vedite, da ne bo zmagal moj krepotni bratec! Don Cristoval, katerega imenujejo sanjača, blazneža, pustolovca; bo kljub vsem njihovim spletkam prodiral in zmagal.«
»Donna Beatrice, ubogajte me in ne vmešavajte se več v te stvari, ki se vas ne tičejo.«
»Se me ne tičejo! Vi trdite to; a vi ne morete vedeti vsega. Pravico in dolžnost imam, da izvedem zadevo do konca. Morete me usmrtiti; ne bom vas prosila umiljenja. Preveč ponosna sem. A prav zato hočem tudi storiti to, kar sem sklenila. Dobro veste, da mi je don Cristoval v Malagi rešil življenje. Povejte mi, don Juan, ali ni moja sveta dolžnost, da se mu izkažem hvaležno?«
»Ni pa treba, da zato trpi vaše dobro ime.«
»In kdo žali moje ime?« je vzklilnila Beatrice.
»Ljudje, ki vidijo, ljudje, ki govorijo. Če je še do mojih ušes prišlo...«
»Da, obrekovanje mojega lastnega brata! Imenujte mi koga drugega, če morete. Ne bilo bi težko, saj so me nešteti že videli v don Cristovalovi družbi. A le pri belem dnevu! Hočem biti do njega dobra,

usmiljena in hvaležna; saj je to moja dolžnost.«
»Ali ga je ščitite ali ga ljubite? Prav je, da sva si v tem na jasnem.«
»Ščitim ga... in ljubim.«
»Oh!« je besno zakricl markiz. »Vaša drznost presega vse meje, gospe!«
»Drznost? Kako grd izraz! Ali niste hoteli, da naj bom odkritoščrna? Ali vam nisem obljubila, da bom govorila resnico? Čemu bi lagala? Ali sem vam kdaj obljubila, da vas bom ljubila kakor ljubimca? Bila sem neizkušena deklica; imenovali ste me otroka. Ali se še spomniate, da ste mi hoteli biti oče? Obljubili ste mi, da boste dobri, ljubeči in usmiljeni, kakor oče. Dolgo sem bila srečna ob vaši strani. Ali nisem ves ta čas bila zelo resna in vredna imena, ki ste mi ga dali?«
»Ne pritožujem se zaradi preteklosti. A sedaj...«
»A sedaj ni takrat, don Juan. Ljubim onega človeka, ki je velik in čigar veličino morda le jaz razumem. A morem biti ponosna. Ne bojte se tega človeka. Če nobena ženska ni bolj blazna od mene, noben možki ni bolj epohiljiv in obziren od njega. Povejte don Franciscu, da je zamen obrekoval vašo soprogo. Recite mu tudi, da naj mi ne dela več ovir, če mu je drag njegov mir in njegov ugled.«
»Motite se,« je dejal markiz. »Ni mi govoril samo on o vas.«
»Res? Še nekdo drugi? Avileki škof, kajne? O, dobro poznam vse! Lahko bi jih imenovala še kakšnih dvajset. Sami razočarani zaljublenci. Če bi vsem ugodila, bi me nihče ne obrekoval. Oh, kakšni tepci ste vse skupaj! Drugačnega podpihujete s svojo ljubosumnostjo in nevoščljivostjo. Obtožujete, obrekujejo... Pojdite, don Juan, pojdite! Studite se mi.«
»Grem,« je dejal stari vitez in stisnil pesti. »A nekdo, pri Bogu!...«
Markiza je skočila z naslonjača in zastavila soprogo pot.
»Prepovedujem vam groziti komurkoli,« mu je ukazujoče dejala. »Ne žalite tistih, ki vam niso ničesar storili; ne grozite nedolžnim. Prišegam, da ako storite kakšno krivico, skočim skozi ono-le okno; a prej vas obtožim pred celim dvorom kot najbolj nevrednega viteza, kot najbolj podlega človeka. Pojdite!«
Umaknila se je od vhoda, dvignila roko ter pokazala markizu vrata.
Stari vitez je še bolj zmeden kot razjarjen hotel ostati in ji odgovoriti.